

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat (de voorzitter van) gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland:

een verzoek om voorschotten te verlenen in het kader van een bij de gemeente Haarlem aangevraagde uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (Wwb) op 1 mei 2007 heeft afgewezen zonder hem te horen, maar uitsluitend is afgegaan op bij de gemeente opgevraagde gegevens;

hem niet heeft gehoord naar aanleiding van zijn klacht over het bovenstaande;

een tweede verzoek om voorschotten te verlenen op 26 november 2007 heeft afgewezen, omdat de bijstandsaanvraag niet compleet was.

Beoordeling

Algemeen

Verzoeker ontving sinds 1994 met onderbrekingen van de gemeente Haarlem een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (Wwb). Na een tussentijdse beëindiging wegens het niet (tijdig) verstrekken van gegevens diende verzoeker op 9 maart 2007 bij de gemeente een nieuwe aanvraag om bijstand in.

Bevindingen

1. Bij brief van 21 april 2007 verzocht de gemachtigde van verzoeker de voorzitter van gedeputeerde staten van Noord-Holland te besluiten dat de gemeente bijstand zou verlenen aan verzoeker. In deze brief schreef hij de voorzitter het volgende.

"Namens (verzoeker; N.o.) verzoek ik u gebruik te maken van uw bevoegdheid zoals bedoeld in artikel 81 WWB.

Cliënt heeft zich bij de sociale dienst te Haarlem gemeld voor een uitkering krachtens de WWB. Hij is aldaar weggestuurd. Vervolgens heeft hij zich gemeld bij het CWI. Ook daar is hij weggestuurd. Daarna heeft gemachtigde schriftelijk op 9 maart 2007 een aanvraag gedaan voor een uitkering. Het CWI heeft geweigerd ook deze schriftelijke aanvraag in behandeling te nemen. Op 15 maart heeft het CWI de brief gericht aan de gemeente Haarlem retour gezonden.

Tegen de weigering de aanvraag in behandeling te nemen heb ik bezwaar gemaakt. Op 29 maart 2007 heeft de Centrale Organisatie beslist dat de aanvraag ten onrechte niet in behandeling is genomen.

Voor de vertraging van de behandeling van de aanvraag treft cliënt vanzelfsprekend geen verwijt. Cliënt is door deze gang van zaken wel in grote financiële nood gekomen. Sinds de datum aanvraag zijn inmiddels zes weken verstreken. Ten onrechte is aan cliënt tot op heden geen voorschot zoals bedoeld in artikel 52 WWB verstrekt

Het nieuwe artikel 52 WWB luidt: "Het college verleent uiterlijk binnen vier weken na de datum van aanvraag en vervolgens telkens uiterlijk na vier weken, bij wijze van voorschot algemene bijstand in de vorm van een renteloze geldlening, zolang het recht op algemene bijstand niet is vastgesteld."

Voor beleidsruimte is geen ruimte."

2. Bij brief van 1 mei 2007 reageerde de voorzitter van gedeputeerde staten als volgt.

"Naar aanleiding van het door u bij brief d.d. 21 april 2007 (ontvangen op 24 april 2007) namens (verzoeker; N.o.), ingediende verzoek om met toepassing van artikel 81 van de Wet werk en bijstand (WWB) te bepalen dat aan uw cliënt onverwijld de nodige bijstand dient te worden verleend, deel ik u mee dat ik onbevoegd ben hierover te beslissen.

Alvorens een verzoek om toepassing van artikel 81 WWB door mij in behandeling kan worden genomen, dient een aanvraag om bijstand te worden ingediend bij het Centrum voor Werk en Inkomen. Pas als blijkt dat burgemeester en wethouders vervolgens geen of ontoereikend toepassing geven aan artikel 52 WWB (en voorts de noodzaak tot onverwijldde bijstandsverlening aanwezig is) ben ik bevoegd te besluiten dat zij algemene bijstand verlenen.

Van de sociale dienst te Haarlem heb ik informatie ontvangen dat er nog geen intakegesprek met het CWI heeft plaatsgevonden, ook is er geen aanvraagformulier ondertekend en in ontvangst genomen. Er is dan ook (nog) geen sprake van een aanvraag in de zin van de wet.

Ik heb - gelet op het vorenstaande - dan ook besloten uw verzoek buiten verdere behandeling te laten."

2. Bij brief van 8 mei 2007 diende de gemachtigde van verzoeker een klacht in bij de provincie.

"Op 21 april 2007 heb ik een verzoek gedaan zoals bedoeld in artikel 81 WWB.

Op dat verzoek is op 2 mei 2007 beslist. Uit de brief van de heer of mevrouw (...) blijkt dat informatie is gevraagd aan de gemeente. Vervolgens is klakkeloos afgegaan op die informatie. Op grond van die informatie is het verzoek afgewezen. De gemeente is van mening dat geen sprake is van een aanvraag, zo blijkt uit anonieme mededelingen van de zijde van de gemeente. Op grond van die niet verifieerbare mededelingen heeft de heer of

mevrouw (...) beslist dat aan cliënt geen voorschotten toe komen.

Over deze handelswijze klaag ik.

Ik klaag over de gebrekkige invulling die gegeven wordt aan artikel 52 WWB. Informatie wordt ingewonnen bij de gemeente en van die zijde wordt (vanzelfsprekend!) gemeld dat het allemaal goed is. Dat dat de opvatting van de gemeente is, dat wisten we al. Dat was de reden om dit probleem conform artikel 81 WWB aan GS voor te leggen. De heer of mevrouw (...) gaat klakkeloos op die informatie af. Ten onrechte wordt deze kwestie niet ook aan mij voorgelegd.

Ik had dan in ieder geval de mogelijkheid gehad uit te leggen dat voor die opvatting van de gemeente de wettelijke grondslag ontbeert. Ik had dan kunnen wijzen op het besluitbegrip en op de na bezwaar genomen beslissing van de Raad van bestuur Centrale Organisatie Werk en Inkomen van 29 maart 2007.

Voor het geval de heer of mevrouw (...) van mening zou zijn dat desondanks de aanvraag niet tot stand zou zijn gekomen had hij of zij zich behulpzaam kunnen opstellen en kunnen bewerkstelligen dat alsnog cliënt de mogelijkheid zou worden geboden een aanvraag te doen. Vast staat immers dat voor de onmogelijkheid een aanvraag te doen cliënt niet verantwoordelijk gesteld kan worden. Die fout ligt bij het orgaan wat over de inname van aanvragen gaat.

Uit niets blijkt dat de heer of mevrouw (...) rekening heeft gehouden met de handicap van cliënt. Het is immers vanwege zijn handicap dat hij er niet in slaagt een aanvraag te doen. Het is vanwege zijn handicap dat cliënt niet mee kan doen. Op geen enkele manier is er gezocht naar manieren om de obstakels die er voor cliënt zijn om deel te kunnen nemen op te lossen.

Door nu andermaal de voorwaarde te stellen dat cliënt een formulier in moet vullen - waartoe hij niet in staat is - is sprake van een directe vorm van discriminatie van mensen met een handicap.

Ik klaag over de weigering van de heer of mevrouw (...) zich behoorlijk te verdiepen in de casus en ten minste het principe van de hoor en wederhoor toe te passen.

Ik klaag over de weigering van de heer of mevrouw (...) om zich behulpzaam te tonen en een oplossing te geven voor de ontstane problematiek van de voorschotverstrekking.

Ik klaag over het feit dat de heer of mevrouw (...) zich schuldig maakt aan discriminatie."

4. Bij brief van 21 mei 2007 reageerden gedeputeerde staten als volgt op de klacht.

"Op voornoemde datum heeft u namens uw cliënt, (verzoeker; N.o.), een klacht ingediend over de handelwijze van de heer (...) met betrekking tot de brief van 2 mei 2007, waarbij uw verzoek om met toepassing van artikel 81 van de Wet werk en bijstand (WWB) te bepalen dat aan uw cliënt bijstand zal worden verleend, buiten verdere behandeling is gelaten.

Uw klacht bestaat, samengevat, uit drie onderdelen:

het zich niet behoorlijk verdiepen in de zaak/het niet toepassen van hoor en wederhoor;

het niet willen oplossen van de problematiek van de voorschotverstrekking;

discriminatie van uw cliënt.

Ad 1.

De voorzitter van Gedeputeerde Staten vormt zich een oordeel over de situatie op basis van gegevens die bij beide partijen bekend zijn. Het gaat dan om gegevens die door de bijstandsaanvrager aan de sociale dienst/CWI zijn verstrekt in het kader van een aanvraag om bijstand. Het is aan de aanvrager om de sociale dienst/CWI de juiste en meest actuele gegevens aan te leveren.

Op grond van artikel 41 WWB en artikel 2.3 van het Besluit Suwi (wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen) is sprake van een aanvraag om algemene bijstand, indien deze is ingediend bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) en, na het verzamelen van relevante stukken, is overgedragen aan de gemeente.

Uit de uitspraak van de Raad van Bestuur Centrale Organisatie Werk en Inkomen van 29 maart 2007 blijkt dat de aanvraag namens bezwaarde ten onrechte niet in ontvangst is genomen. Uit de uitspraak blijkt echter ook dat er nog een intakegesprek moet plaatsvinden. Uit de informatie van de sociale dienst van Haarlem blijkt dat een dergelijk intakegesprek nog niet heeft plaatsgevonden. U hebt ook geen informatie overgelegd waaruit zou blijken dat een dergelijk intakegesprek inmiddels heeft plaatsgevonden.

In casu ging het om gegevens die in het kader van de onderliggende procedure bekend moeten zijn bij beide partijen en ook actueel gehouden dienen te worden. Derhalve bestond geen noodzaak om nadere inlichtingen in te winnen. Wij constateren dat in onderhavig geval de gebruikelijke procedure is gevolgd en zien geen aanknopingspunten te veronderstellen dat onzorgvuldig is gehandeld.

Ad 2.

Nu er geen geldige aanvraag is ingediend, is de voorzitter van Gedeputeerde Staten niet bevoegd. Het is niet de taak van de voorzitter van Gedeputeerde Staten zorg te dragen

voor een correcte aanvraag tot bijstand. Nu het indienen van een aanvraag bemoeilijkt wordt door het feit dat uw cliënt analfabeet is, ligt het in de reden dat uw cliënt samen met het CWI hier een oplossing voor probeert te vinden, zodat er een geldige aanvraag kan worden ingediend. Er is dan ook door de voorzitter van Gedeputeerde Staten ter zake niet onzorgvuldig gehandeld.

Ad 3.

Er is pas sprake van discriminatie indien mensen met een handicap achtergesteld zouden worden bij het indienen van een verzoek zoals bedoeld in artikel 81 WWB. Dit is niet geval. Het verzoek is buiten verdere behandeling gelaten, omdat er geen sprake is van een aanvraag in de zin van de wet. Zonder aanvraag in de zin van de wet kan de voorzitter van Gedeputeerde Staten de zaak niet beoordelen.

Gelet op het vorenstaande hebben wij besloten uw klachten ongegrond te verklaren."

5. Bij brief van 15 november 2007 wendde de gemachtigde van verzoeker zich wederom tot de voorzitter van gedeputeerde staten en schreef hem het volgende.

"Op 21 april 2007 heb ik u gevraagd een beslissing te nemen zoals bedoeld in artikel 81 WWB. U heeft dat verzoek op 2 mei 2007 afgewezen omdat nog geen intake zou hebben plaatsgevonden bij het CWI. Inmiddels heeft op 1 oktober 2007 de intake wel plaatsgevonden.

Het standpunt van de gemeente is dat niet de juiste intake zou zijn geweest. Ik heb aan de gemeente gevraagd voorschotten te verstrekken. De gemeente weigert aan cliënt voorschotten te verstrekken.

Ik verzoek u thans de gemeente te bewegen tot het verstrekken van voorschotten aan cliënt. Het CWI heeft mij bevestigd dat de aanvraag, nu cliënt zich in persoon heeft gemeld is doorgestuurd. Uitdrukkelijk: Cliënt kan er geen enkel verwijt van gemaakt worden voor de ongelukkige wijze waarop de aanvraag van 9 maart 2007 is afgehandeld. Cliënt heeft gedaan wat hij moet doen. Hij heeft aangevraagd en hij heeft zich in persoon gemeld.

Ik verzoek u vriendelijk bij uw onderzoek niet slechts op het verhaal van de gemeente af te gaan. In dit geval acht ik het uitgangspunt hoor en wederhoor van essentieel belang."

6. Bij brief van 26 november 2007 reageerde de voorzitter van gedeputeerde staten als volgt:

"Op grond van artikel 81 van de Wet Werk en Bijstand (hierna ook: WWB) kan ik besluiten dat het college van burgemeester en wethouders (B&W) algemene bijstand verleent, indien dit college geen of ontoereikend toepassing heeft gegeven aan artikel 52 WWB en naar mijn oordeel de noodzaak tot onverwijlde bijstand aanwezig is.

Artikel 52 WWB bepaalt dat B&W uiterlijk binnen vier weken na de datum van aanvraag bij wijze van voorschot algemene bijstand verleent zolang het recht op algemene bijstand niet is vastgesteld en er geen sprake is van uitzondering zoals genoemd in lid 1 onder a of b.

Uit informatie van de sociale dienst van de gemeente Haarlem blijkt dat de aanvraag incompleet is. Telefonisch d.d. 23 november 2007 hebt u aangegeven dat uw cliënt zich inmiddels heeft gemeld bij het CWI en dat blijkens de uitspraak van de rechter de aanvraag terstond in ontvangst zal worden genomen. Op 26 november 2007 hebt u aangegeven dat bij de melding geen andere stukken zijn overgelegd.

De aanvraag is door het CWI ook op 15 november 2007 doorgezonden naar de gemeente Haarlem. De bewijsstukken ontbreken echter. Er is dus wel sprake van een aanvraag, maar deze aanvraag kan nog niet in behandeling worden genomen nu de aanvraag niet compleet is. De meest recente gegevens ontbreken namelijk nog, onder andere de recente bankafschriften.

Hieruit concludeer ik dat uw cliënt (nog) niet heeft voldaan aan de in artikel 17 WWB neergelegde informatieplicht en dat er geen sprake is van een situatie zoals bedoeld in artikel 81 WWB waarbij B&W ontoereikend toepassing heeft gegeven aan artikel 52 WWB.

Gelet op het vorenstaande heb ik geen aanleiding kunnen vinden aan uw verzoek te voldoen. Ik heb dan ook besloten dit verzoek af te wijzen."

7. Hierop wendde de gemachtigde van verzoeker zich tot de Nationale ombudsman en schreef in zijn verzoekschrift het volgende:

"(...)

In deze zaak gaat het er om dat ik namens cliënt aan GS gevraagd heb de gemeente op te dragen voorschotten aan cliënt te voldoen. Per kerende post weigert de heer (...) aan het verzoek te voldoen. Geklaagd wordt over de heer (...). Zonder ook maar acht te slaan op de mening van cliënt, volgt hij klakkeloos de opvatting van de gemeente Haarlem. Hoor en wederhoor wordt niet toegepast.

Vervolgens wordt in de klachtprocedure andermaal niet gehoord. Ook over de wijze waarop de klacht is behandeld klaag ik nu.

(...)

GS stelt dat cliënt samen met het CWI een oplossing voor de aanvraagproblematiek moet vinden. Hiermee geeft GS blijk er weinig van te begrijpen. Het CWI is daar niet voor. De gemeente is voor het beslissen op aanvragen krachtens de WWB. In dat kader wijs ik overigens op werkafspraken die ik inmiddels met het CWI heb gemaakt. In die afspraak ben ik dat ook zo overeengekomen. Ten onrechte stelt nu GS dat het probleem niet bij de

gemeente ligt maar bij het CWI.

Ik had dat graag nog eens uitgelegd aan GS. Maar als niet eens de moeite wordt genomen met mij te bellen en klakkeloos gevolgd wordt wat de gemeente zoal stelt, dan wordt mij die mogelijkheid ontnomen. Ik maak GS hier nu wel een verwijt voor.

Op 15 november 2007 heb ik andermaal aan de provincie gevraagd de gemeente te bewegen voorschotten te verstrekken. In dit geval heeft de heer (...) in ieder geval nog wel telefonisch contact met mij gezocht.

Op 27 november 2007 het standpunt ingenomen dat er geen voorschotten hoeven te worden verstrekt omdat de aanvraag incompleet zou zijn.

Het gaat er natuurlijk om dat er voor het incompleet zijn van de aanvraag een verwijt gemaakt moet kunnen worden aan de zijde van de aanvrager. De aanvrager moet dus de mogelijkheid krijgen de aanvraag compleet te maken. Voor het compleet maken van de aanvraag moet een termijn worden geboden. Hier is de aanvrager helemaal geen termijn geboden. En dus ontstaat de plicht voorschotten te verstrekken. Ik heb geprobeerd het uit te leggen, maar tevergeefs.

(...)

Ik wil, los van deze absurde bureaucratie waar cliënt slachtoffer van is, ook nog aangeven dat inmiddels cliënt zolang geen bijstand heeft dat ook voor een objectieve buitenstaander duidelijk is dat cliënt volledig ten einde raad is. Cliënt onder deze omstandigheden niet willen helpen is onbehoorlijk."

8. In het kader van het onderzoek legde de Nationale ombudsman de klachten voor aan gedeputeerde staten.

9. Gedeputeerde staten reageerden daarop als volgt:

"(...)

Ad 1.

Wij verwijzen allereerst naar onze reactie van 21 mei 2007, nr. 2007-28558, onder ad. 1. Als aanvulling merken wij het volgende op.

De werkwijze bij het behandelen van verzoeken in het kader van artikel 81 Wet werk en bijstand (hierna: Wwb) is als volgt. Indien er sprake is van tegenstrijdigheden in de informatie van de gemeentelijke sociale dienst en die van verzoeker of indien de informatie van de gemeente sociale dienst daartoe aanleiding geeft dan zal verzoeker worden gehoord.

Op grond van artikel 41 Wwb en artikel 2.3 van het Besluit Suwi (Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen) is sprake van een aanvraag om algemene bijstand, indien deze is ingediend bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) en, na het verzamelen van relevante stukken, is overgedragen aan de gemeente. De gemeentelijke sociale dienst had aangegeven dat er nog geen intake gesprek had plaatsgevonden bij het CWI. In zijn brief d.d. 15 november 2007 geeft klager aan dat inmiddels op 1 oktober 2007 wel een intake gesprek heeft plaatsgevonden. Klager geeft daarmee dus aan dat informatie van de gemeentelijke sociale dienst, waar de voorzitter van Gedeputeerde Staten zich op baseerde voor zijn besluit van 1 mei 2007, nr. 2007-25652, juist was.

De taak van de voorzitter van Gedeputeerde Staten omvat overigens niet het helpen van aanvrager bij het indienen van een aanvraag. Indien iemand zich meldt bij een advocaat, omdat hij problemen heeft met het indienen van een bijstandsaanvraag dan ligt het in de lijn der verwachtingen dat de advocaat zal helpen bij het invullen van de bijstandsaanvraag of hem verwijst naar de juiste instanties. De voorzitter van Gedeputeerde Staten heeft op grond van de wet geen rol bij het invullen van een bijstandsaanvraag.

Ad 2.

In eerste instantie worden schriftelijke klachten door ons college schriftelijk afgedaan. Indien de schriftelijke afdoening niet naar tevredenheid is, kan klager aangeven dat hij de klacht wil voorleggen aan de Klachtenkamer van de Hoor- en Adviescommissie Noord-Holland. Klager zou dan in de gelegenheid worden gesteld te worden gehoord door de Klachtenkamer.

Ten onrechte is in de beslissing op de klacht verzuimd dit te vermelden.

In plaats daarvan is verwijzing naar de Nationale Ombudsman opgenomen.

Deze verwijzing had pas dienen plaats te vinden in de afdoeningsbrief van ons college op de klacht na advies van de Klachtenkamer van de Hoor- en Adviescommissie Noord-Holland.

Het is dus terecht dat geklaagd wordt over het niet horen. Wij zullen in het vervolg nog alerter zijn op de juiste formuleringen en verwijzingen in onze uitgaande brieven.

Ad. 3.

Op grond van artikel 9:20 van de Algemene wet bestuursrecht dient verzoeker eerst een klacht in te dienen bij het betrokken bestuursorgaan. Deze klacht is echter niet eerst voorgelegd aan het Centraal Meldpunt Klachten (verder CMK; N.o.) van de provincie Noord-Holland. Daar komt bij dat er geklaagd wordt over een (inhoudelijke) beslissing van de voorzitter van Gedeputeerde Staten. Op grond van artikel 9:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan er alleen worden geklaagd over een gedraging. Desondanks zal

hieronder worden ingegaan op deze klacht.

Op grond van artikel 81 Wwb onderzoekt de voorzitter van Gedeputeerde Staten of het college geen of ontoereikende toepassing heeft gegeven aan artikel 52 Wwb. Op grond van artikel 17 van de Wwb doet belanghebbende op verzoek van het college of onverwijld uit eigener beweging mededeling van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op het recht op bijstand. Bij deze aanvraag bleken de meest recente bankafschriften te ontbreken. Dergelijke informatie is relevant voor het vaststellen van het recht op bijstand.

Op grond van artikel 52 lid 1 onder a Wwb hoeft het college geen voorschot binnen vier weken te verstrekken indien de gevraagde gegevens niet verstrekt zijn en hem dit te verwijten valt. Op het aanvraagformulier staat aangegeven welke stukken er ingediend moeten worden. Het niet verstrekken van deze gegevens valt aanvrager dan ook te verwijten. Het feit dat het college aanvrager (nog) geen termijn heeft gegeven om deze ontbrekende gegevens alsnog te verstrekken, wil uiteraard niet zeggen dat er dus wel een recht bestaat op een voorschot. De wetgever heeft immers expliciet aangegeven dat het college geen voorschot hoeft te verstrekken indien de gevraagde gegevens niet verstrekt zijn.

De voorzitter van Gedeputeerde Staten heeft na het toepassen van hoor- en wederhoor een beslissing genomen op het verzoek. Deze beslissing is op een zorgvuldige wijze tot stand gekomen, maar is helaas voor klager niet in het voordeel van zijn cliënt uitgevallen.

(...)"

10. In reactie daarop liet de gemachtigde van verzoeker de Nationale ombudsman het volgende weten.

"GS stelt zich op het standpunt dat bij het nemen van een besluit op aanvraag voorschotten zowel (verzoeker; N.o.) als de gemeente zou zijn gehoord. Althans dat staat in de laatste alinea van de reactie van 17 maart 2008

Echter, mijn klacht gaat er nu juist over dat een dergelijk hoor en wederhoor aanvraag voorschotten niet heeft plaatsgevonden.

Het enkele herhalen, door GS, dat er wel hoor en wederhoor is toegepast is wat te weinig. Als GS echt meent dat zij bij het beslissen op de aanvraag voorschotten hoor en wederhoor heeft toegepast dan ben ik benieuwd naar de datum en het tijdstip waarop GS met mij heeft gesproken.

Ik wil wel alvast melden dat ik mij niets kan herinneren van enig contact met GS. Ik klaag er juist over in mijn brief van 8 mei 2007 dat GS klakkeloos afgaat op de informatie van de gemeente.

In de brief van 2 mei 2007 van GS wordt in het geheel niet gerept over enig contact met mij. Mevrouw (...) meldt slechts dat zij heeft gesproken met de gemeente. Er zou geen sprake zijn van een aanvraag en het verzoek is buiten behandeling gelaten.

Als GS contact met mij had opgenomen dan had ik kunnen uitleggen dat, volgens vaste jurisprudentie, een schriftelijke aanvraag helemaal conform de Awb ook een aanvraag is. Alleen zou mogelijk sprake kunnen zijn van een onvolledige aanvraag. Maar wel een aanvraag. En als niet binnen vier weken na ontvangst van de aanvraag een hersteltermijn is geboden is er sprake van een volledige aanvraag.

Welnu, dat was precies de situatie waar we voor stonden op het moment dat ik vroeg om voorschotten.

Nu weet ik ook wel dat de gemeente Haarlem iets anders meent. De gemeente Haarlem meent dat pas sprake is van een aanvraag als de aanvraag ook in ontvangst is genomen. Deze opvatting is echter in strijd met het recht. Het standpunt van de gemeente zou immers kunnen betekenen dat een overheidsorgaan effectief aanvragen kan voorkomen. Dat kan niet. De burger mag aanvragen, de overheid mag op aanvraag beslissen. De overheid mag het de burger niet onmogelijk maken aan te vragen.

Verder geeft GS aan dat het niet haar taak is de burger te helpen. Dat is volgens GS de taak van de advocaat. Dat meent de gemeente ook. De gemeente meent ook dat zij niet hulpvaardig hoeft te zijn. Ook dat is een onjuiste opvatting. De overheid behoort immers dienstbaar te zijn. En andermaal, indien het om zulke essentiële rechten gaat als eten, water, kleding, wonen, dan heeft de overheid ook een zorgplicht. Zij heeft de plicht mensen die in nood zijn en vragen om hulp te helpen. Zo staat het ook in artikel 13 ESH (Europees Sociaal Handvest; N.o.; zie Achtergrond, onder 5).

Voor zover de in artikel 13 ESH vastgelegde norm al niet een afdwingbare norm zou zijn, het is in ieder geval wel een behoorlijkheidsnorm die zich tot overheden richt. De vraag om voorschotten buiten behandeling laten, zoals gebeurt in de brief van GS van 2 mei 2007, is in strijd met deze behoorlijkheidsnorm. Ten onrechte is door GS niet bij de gemeente nagegaan of er sprake is van een noodsituatie. Er is slechts formeel - en overigens ook nog onjuist - geredeneerd. Op een dergelijke manier formeel redeneren is in strijd met de in artikel 13 ESH vastgelegde, tot de overheden gerichte, behoorlijkheidsnorm.

GS hoeft niet zelf te helpen bij het aanvragen. Dat is de taak van de gemeente als uitvoerder van de WWB. GS behoort te controleren of de gemeente inderdaad helpt. En als er niet wordt geholpen dient GS te beslissen op de vraag of, in de tijd dat er een aanvraagprobleem bestaat, voorschotten moeten worden verstrekt.

Nu heeft de gemeente (verzoeker; N.o.) laten stikken. (Verzoeker; N.o.) is in grote problemen gekomen. Zo heeft (verzoeker; N.o.) maanden met een pin in zijn been

gelopen. Die pin kon er niet uitgetrokken worden omdat (verzoeker; N.o.) niet langer verzekerd was. Hij kon de premie niet meer betalen. (Verzoeker; N.o.) zit nu ook met een enorme schuldenlast. Hij heeft te maken met een verhuurder die hem dreigt uit huis te zetten. Een elektriciteitsleverancier die dreigt de toevoer van elektriciteit te staken. Het gaat erg slecht met hem. De stress, vanwege deze hele situatie, is heel erg groot. Dit alles gaat direct ten koste van zijn gezondheid.

Nergens blijkt dat GS bij het buiten behandeling stellen van de aanvraag heeft laten meewegen dat cliënt in grote problemen verkeerde. Dat hij geen geld had om eten te kopen. Het is onbehoorlijk geen behoorlijke belangenafweging te maken.

In dat kader wijs ik erop dat het ECSR (Europese Comité voor Sociale Rechten) in haar conclusies over Nederland haar zorg heeft uitgesproken over de wijze waarop gemeenten met voorschotverstrekking omgaan. Aangezien het GS is die moet toezien op bevoorschotting tijdens aanvragen, behoort zij zich die opmerkingen van het toezichthoudend comité aan te trekken en er ook naar te handelen. GS gaat daar volkomen aan voorbij en doet niets met de norm vastgelegd in artikel 13 ESH en de uitleg die daaraan wordt gegeven door het ECSR.

De weigering te helpen is in dit geval des te stuitender nu cliënt niet kan lezen en schrijven.

Ten overvloede merkt GS nog op dat het niet verstrekken van gegevens door cliënt, cliënt wordt verweten. GS deelt echter niet mee welke gegevens niet zouden zijn verstrekt door cliënt. Er is pas een verwijt te maken voor het niet geven van nadere informatie als er wel om is gevraagd. Ik kan u meedelen dat na mijn aanvraag van 9 maart 2007 in het geheel niets is gevraagd. Waar GS het idee vandaan haalt dat cliënt iets te verwijten valt is dan ook een raadsel. Het gaat er nu juist om dat op 9 maart 2007 een aanvraag wordt gedaan. Binnen vier weken kan de gemeente dan aangeven dat de aanvraag onvolledig is en een hersteltermijn bieden. Dat doet zij niet. Door te wachten is de aanvraag volledig geworden. Toen ik op 21 april 2007 verzocht gebruik te maken van de aan GS gegeven bevoegdheid zoals bedoeld in artikel 81 WWB waren die vier weken al lang verstreken.

In de brief van 17 maart 2008 stelt GS wel dat de gemeente om gegevens zou hebben gevraagd. Maar welke gegevens dat dan zouden zijn blijft onbekend. Nu GS stelt dat cliënt verwijtbaar geen gegevens heeft verstrekt verzoek ik GS aan te geven in welke brief om welke gegevens zou zijn gevraagd.

Juist hier had GS niet klakkeloos de gemeente moeten volgen maar eigen onderzoek moeten doen. Als GS mij zou hebben gebeld dan was deze vergissing niet gemaakt. Maar nu GS uitsluitend afgaat op het orgaan wat zij behoort te controleren heeft zij het ook volledig aan haar zelf te wijten dat zij uitgaat van verkeerde veronderstellingen.

Ik wijs erop dat op 7 maart 2007 een eerdere aanvraag buiten behandeling was gelaten omdat twee gegevens nog ontbraken. Namelijk begin en eindsaldo van Postbank en ABN-Amro. (En volgens de gemeente ontbrak bankafschrift nummer 13. Maar dat bestond niet.). Die gegevens heb ik enige dagen na de aanvraag van 9 maart 2007 geleverd. En daarmee was alles compleet.

GS moet verweten worden geen rekening gehouden te hebben met de nood. GS is klakkeloos afgegaan op het verhaal van de gemeente. GS heeft geen eigen onderzoek gedaan. GS heeft de in artikel 13 ESH vastgelegde behoorlijkheidsnorm geschonden."

11. Daarnaast gevraagd zond een medewerkster van de provincie de Nationale ombudsman een folder genaamd: "Klagen bij de provincie Noord-Holland?", waarin was opgenomen de volgende passage.

"Bij een klacht die wel om een behandeling vraagt wordt eerst onderzocht of de klacht door bemiddeling is te verhelpen. Tijdens deze bemiddelingsfase zal de klachtencoördinator van het CMK de behandeling van de klacht zelf op zich nemen dan wel deze, afhankelijk van de aard van de klacht, overlaten aan de afdeling die het aangaat. In dit laatste geval houdt de klachtencoördinator de afhandeling van de klacht wel in de gaten.

Als u niet tevreden bent over de afhandeling van de klacht tijdens de bemiddelingsfase of als u aangeeft dat u de klacht direct behandeld wilt zien tijdens een hoorzitting, wordt de Klachtenkamer van de Hoor- en adviescommissie ingeschakeld (formele fase). Deze kamer kan een hoorzitting houden, waarop de klager én degene tegen wie de klacht is gericht, een toelichting op het gebeurde kunnen geven."

12. In vervolg daarop mailde de medewerkster van de provincie de Nationale ombudsman onder meer het volgende.

"In antwoord op uw onderstaande mail hierbij de normaliter te volgen werkwijze rond afhandeling van klachten:

Als er bij mij een klacht binnenkomt over een gedraging van of bejegening door een medewerker stel ik allereerst de betreffende medewerker op de hoogte. Ik vraag of het feit waarover geklaagd wordt inderdaad op die medewerker betrekking heeft.

Vervolgens stel ik de leidinggevende op de hoogte.

Beiden vraag ik om een reactie op de klacht waarbij ik ook meestal de vraag stel of een gesprek zinvol is (meestal, omdat er klagers zijn met wie al een of meerdere gesprekken zijn geweest dan wel op een andere manier veelvuldig contact is geweest).

Is een gesprek zinvol, dan organiseer ik dat.

Geen bemiddeling dan stel ik op basis van de reactie(s) een concept antwoord op.

Dat antwoord leg ik voor aan beklagde en aan de leidinggevende.

Vervolgens gaat de brief uit en is de zaak of afgerond of er komt een vervolprocedure (Klachtenkamer HAC en daarna eventueel Nationale Ombudsman).

Onderzoek naar de mogelijkheid van bemiddeling zit in punt 3. Ik kan me herinneren dat in dit geval geen bemiddelingsgesprek heeft plaatsgevonden, omdat er al veelvuldig contact was geweest met het kantoor van (de gemachtigde van verzoeker; N.o.), zowel over de zaak (van verzoeker; N.o.) als over andere verzoeken in het kader van artikel 81 Wwb.

Maar: als er een schriftelijke klacht is wordt deze altijd schriftelijk afgedaan. Al is het maar met een GS-brief waarin is aangegeven dat de klacht door bemiddeling is opgelost."

Beoordeling

I. Ten aanzien van het afwijzen van de verzoeken om voorschotten te verlenen.

13. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven.

Dit brengt met zich mee dat bij de beslissing op een aanvraag zoveel mogelijk aanwezige informatie moet worden vergaard om tot een weloverwogen oordeel over de aanvraag te kunnen komen.

14. De mogelijkheid om op grond van artikel 81 van de Wwb een verzoek om voorschotten in te dienen bij de voorzitter van gedeputeerde staten is een noodvoorziening ter overbrugging van de bestuurlijke voorfase (zie Achtergrond, onder 1). Dit is de fase vanaf het moment dat iemand een bijstandsuitkering heeft aangevraagd bij de gemeente tot het moment waarop de gemeente een beslissing op die aanvraag heeft genomen. Om te voorkomen dat de bestuurlijke voorfase wordt verlengd, is het niet mogelijk om tegen een afwijzing van een verzoek om een voorschot door de gemeente en later door de voorzitter van gedeputeerde staten bezwaar en vervolgens beroep in te dienen (zie Achtergrond, onder 2 en 3). In dat licht bezien is het begrijpelijk dat de voorzitter zijn rol enigszins lijdelijk ziet ter voorkoming dat hij per saldo fungeert als administratief beroepsinstantie of de rol van de gemeente overneemt als bijstands/hulpverlener.

De kwestie over het al dan niet hebben geleverd van gegevens dient te worden aangekaart in een bezwaarprocedure bij de gemeente, nadat deze de aanvraag bijvoorbeeld buiten behandeling heeft gelaten. Vervolgens kan dan ook een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening worden ingediend bij de voorzieningenrechter van de rechtbank. Van beide mogelijkheden had verzoeker overigens gebruik gemaakt.

Gelet op zijn beperkte rol mocht de voorzitter bij het vormen van een oordeel over de situatie uitgaan van de gegevens zoals die hem werden gepresenteerd door de gemeente. Het was aan verzoeker om de gemeente de juiste en meest actuele gegevens te leveren. Van de voorzitter kon daarom niet worden verwacht dat hij daarover navraag had gedaan bij verzoeker.

Verder bepaalt artikel 4:7, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht dat, voordat een bestuursorgaan (deels) negatief beslist op een aanvraag, het de aanvrager in de gelegenheid stelt zijn zienswijze naar voren te brengen, indien de afwijzing zou steunen op gegevens die de aanvrager betreffen en die afwijken van de gegevens die de aanvrager zelf heeft verstrekt (zie Achtergrond, onder 2).

Verzoekers brieven waarmee hij de verzoeken bij de voorzitter indiende, bevatten geen gegevens die afweken van de door de voorzitter van de gemeente verkregen gegevens, zodat er voor de voorzitter geen reden was om hierover bij verzoeker opheldering te vragen. Daarbij komt dat van verzoekers zijde niet is bestreden dat - zoals was geconstateerd door de voorzitter - het aanvraagformulier bij de gemeente ontbrak, het intakegesprek ten tijde van het eerste verzoek nog niet was gehouden en bepaalde bewijsstukken ontbraken.

Bij de eerste en tweede aanvraag had geen intakegesprek plaatsgevonden respectievelijk was er nog geen ondertekend aanvraagformulier voorhanden dan wel ontbraken bepaalde bewijsstukken, waaronder recente bankafschriften. Verzoeker had daarom niet voldaan aan de in de Wwb neergelegde informatieplicht, wat op grond van artikel 52 van de Wwb (zie Achtergrond, onder 1) voor de gemeente en daarmee ook voor de voorzitter van gedeputeerde staten een reden mocht zijn de verzoeken om voorschot af te wijzen.

15. Verzoeker kan zich niet beroepen op artikel 13 van het Europees Sociaal Handvest (zie Achtergrond, onder 5), nu deze bepaling niet kan worden aangemerkt als een ieder verbindende bepaling. Verzoekers stelling dat het European Committee of Social Rights (ECSR) zijn zorg heeft uitgesproken over de wijze waarop gemeenten omgaan met voorschotverstrekking heeft de Nationale ombudsman niet aangetroffen in teksten van het ESCR noch in de parlementaire geschiedenis van de Wwb.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II. Ten aanzien van niet horen van verzoeker naar aanleiding van de klacht over de eerste afwijzing

16. Het vereiste van hoor en wederhoor houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van een handeling of beslissing betrokkenen die daarbij een belang hebben in staat stellen te worden gehoord. Dit impliceert dat een bestuursorgaan de klager in een klachtprocedure in de gelegenheid stelt te worden gehoord.

17. Ingevolge artikel 9:10, eerste lid van de Awb, dient het bestuursorgaan de klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, in de gelegenheid te stellen te worden gehoord (zie Achtergrond, onder 2). Op grond van artikel 9:10, tweede lid van de Awb kan van het horen worden afgezien in het geval dat de klacht kennelijk ongegrond is, dan wel indien de klager heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord. Uit de wetgevingsystematiek volgt dat het bestuursorgaan ook niet behoef te horen zodra het bestuursorgaan naar tevredenheid van de klager aan diens klacht tegemoet is gekomen (artikel 9:5 Awb), dan wel indien niet is voldaan aan de ontvankelijkheidsvereisten, neergelegd in artikel 9:4, of indien het bestuursorgaan besluit een klacht buiten behandeling te laten op grond van een van de gronden, zoals neergelegd in artikel 9:8 van de Awb (zie Achtergrond, onder 2). Blijkens de Memorie van Toelichting bij artikel 9:10 Awb (zie Achtergrond, onder 4) vormt de hoorplicht een essentieel onderdeel van de schriftelijke klachtprocedure en wordt het horen om verschillende redenen van belang geacht. Zo kan door uitwisseling van informatie en wederzijdse inzichten tijdens het horen een belangrijke doelstelling van de klachtprocedure worden bewerkstelligd (ook als de klager geen gelijk krijgt), te weten herstel van geschonden vertrouwen in het bestuur.

18. De brief van gedeputeerde staten van 21 mei 2007 waarin zij de klacht ongegrond verklaarden is een beslissing op de klacht in de zin van artikel 9:12 van de Awb (Achtergrond, onder 2). Verzoeker is niet voorafgaand aan die beslissing in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. Er was geen sprake van een van de situaties waarbij horen achterwege kan blijven, zoals een geslaagde bemiddeling. Verzoeker had dan ook door gedeputeerde staten voorafgaand aan de verzending van de brief van 21 mei 2007 in de gelegenheid moeten worden gesteld te worden gehoord. Door verzoeker toen niet te horen heeft gedeputeerde staten gehandeld in strijd met het vereiste van hoor en wederhoor.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedragingen van (de voorzitter van) de provincie Noord-Holland, is:

niet gegrond ten aanzien van het afwijzen van de verzoeken om voorschotten te verlenen;

gegrond ten aanzien van niet horen naar aanleiding van een klacht, wegens strijd met het vereiste van hoor en wederhoor.

Onderzoek

Op 9 januari 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer S. te Haarlem, ingediend door de heer mr. W.G. Fischer met een klacht over een gedraging van

provincie Noord-Holland.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van (de voorzitter van) gedeputeerde staten, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd gedeputeerde staten verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen gedeputeerde staten en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

In het kader van het onderzoek werd betrokkenen verzocht op de bevindingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De gemachtigde van verzoeker berichtte dat het verslag hem geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen. De reactie van gedeputeerde staten gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen of aan te vullen

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Brieven van de gemachtigde van verzoeker aan de provincie van 21 april en 15 november 2007

Brieven van de provincie aan de gemachtigde van verzoeker van 1 mei en 26 november 2007

Klaagschrift van de gemachtigde van verzoeker van 8 mei 2007

Klachtafdoeningsbrief van de provincie van 21 mei 2007

Brieven van gemachtigde van verzoeker aan de Nationale ombudsman van 8 januari en 4 april 2008.

Brief van de Nationale ombudsman van 22 februari 2008 aan de provincie in verband met de opening van het onderzoek.

Brief van de provincie aan de Nationale ombudsman van 17 maart 2008;

E-mailberichten van de provincie van 17 en 23 maart 2009.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wet werk en bijstand

Artikel 52, eerste lid

"Het college verleent uiterlijk binnen vier weken na de datum van aanvraag en vervolgens telkens uiterlijk na vier weken, bij wijze van voorschot algemene bijstand in de vorm van een renteloze geldlening, zolang het recht op algemene bijstand niet is vastgesteld. De eerste zin is niet van toepassing indien:

a. de belanghebbende de voor de vaststelling van het recht op algemene bijstand van belang zijnde gegevens of de gevorderde bewijsstukken niet, niet tijdig of onvolledig heeft verstrekt en hem dit te verwijten valt, dan wel indien de belanghebbende anderszins onvoldoende medewerking verleent;

b. bij de aanvraag duidelijk is dat geen recht op algemene bijstand bestaat."

Artikel 81, eerste lid

"In geval het college geen of ontoereikend toepassing heeft gegeven aan artikel 52 kan de voorzitter van gedeputeerde staten, indien naar zijn oordeel de noodzaak tot onverwijld bijstand aanwezig is, op verzoek van de belanghebbende besluiten dat het college algemene bijstand verleent."

2. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 4:7, eerste lid

"Voordat een bestuursorgaan een aanvraag tot het geven van een beschikking geheel of gedeeltelijk afwijst, stelt het de aanvrager in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen indien:

a. de afwijzing zou steunen op gegevens over feiten en belangen die de aanvrager betreffen, en

b. die gegevens afwijken van gegevens die de aanvrager ter zake zelf heeft verstrekt."

Artikel 8:5, eerste lid

"Geen beroep kan worden ingesteld tegen een besluit, genomen op grond van een wettelijk voorschrift dat is opgenomen in de bijlage die bij deze wet behoort."

Artikel 9:4

"1. Indien een schriftelijke klacht betrekking heeft op een gedraging jegens de klager en voldoet aan de vereisten van het tweede lid, zijn de artikelen 9:5 tot en met 9:12 van toepassing.

2. Het klaagschrift wordt ondertekend en bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van de gedraging waartegen de klacht is gericht.

3. Artikel 6:5, derde lid, is van overeenkomstige toepassing."

Artikel 9:5

"Zodra het bestuursorgaan naar tevredenheid van de klager aan diens klacht tegemoet is gekomen, vervalt de verplichting tot het verder toepassen van dit hoofdstuk."

Artikel 9:8, eerste en tweede lid

"1. Het bestuursorgaan is niet verplicht de klacht te behandelen indien zij betrekking heeft op een gedraging:

- a. waarover reeds eerder een klacht is ingediend die met inachtneming van de artikelen 9:4 en volgende is behandeld;
- b. die langer dan een jaar voor indiening van de klacht heeft plaatsgevonden;
- c. waartegen door de klager bezwaar gemaakt had kunnen worden,
- d. waartegen door de klager beroep kan of kon worden ingesteld;
- e. die door het instellen van een procedure aan het oordeel van een andere rechterlijke instantie dan een administratieve rechter onderworpen is, dan wel onderworpen is geweest of,
- f. zolang terzake daarvan een opsporingsonderzoek op bevel van de officier van justitie of een vervolging gaande is, dan wel indien de gedraging deel uitmaakt van de opsporing of vervolging van een strafbaar feit en terzake van dat feit een opsporingsonderzoek op bevel van de officier van justitie of een vervolging gaande is.

2. Het bestuursorgaan is niet verplicht de klacht te behandelen indien het belang van de klager dan wel het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende is."

Artikel 9:10, eerste en tweede lid

"1. Het bestuursorgaan stelt de klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, in de gelegenheid te worden gehoord.

2. Van het horen van de klager kan worden afgezien indien de klacht kennelijk ongegrond is dan wel indien de klager heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord.

Artikel 9:12, eerste lid

"Het bestuursorgaan stelt de klager schriftelijk en gemotiveerd in kennis van de bevindingen van het onderzoek naar de klacht, zijn oordeel daarover alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt."

3. Bijlage bij de Algemene wet bestuursrecht

"F. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

(...)

2. (...) artikelen 52 en 81 van de Wet werk en bijstand (...).

(...)"

4. Algemene wet bestuursrecht, Tweede Kamer, vergaderjaar 1997-1998, 25 837, Memorie van Toelichting, pag. 19-21:

"Artikel 9:10

Dit artikel bevat het beginsel van hoor en wederhoor. De hoorplicht vormt een essentieel onderdeel van de schriftelijke klachtprocedure. Ook de Nationale ombudsman gaat daarvan uit (...).

Het horen is om meerdere redenen van belang. Niet iedereen is even goed in staat zijn gedachten schriftelijk te formuleren. Daarom moet de gelegenheid worden geboden dat

de klager zijn mening mondeling bij het bestuursorgaan naar voren brengt. Het horen kan er ook toe dienen om nadere informatie ter beschikking te krijgen. Door het horen van beide partijen bestaat de gelegenheid naar een oplossing te zoeken voor de problemen die ten grondslag liggen aan de klacht. Een belangrijke doelstelling van de klachtprocedure is het herstel van het geschonden vertrouwen in het bestuur. Door uitwisseling van informatie en wederzijdse inzichten kan het vertrouwen van de klager in het bestuur worden versterkt, ook als hij geen gelijk krijgt. Toepassing van het uitgangspunt van hoor en wederhoor dient voorts de waarheidsvinding. De klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, dienen beiden in de gelegenheid te worden gesteld op elkaars standpunten te reageren. (...)

Gelet op het belang van het horen zal slechts in een beperkt aantal gevallen van het horen kunnen worden afgezien. Dat kan in ieder geval indien de klager heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord. (...)

Daarnaast wordt voorzien in de mogelijkheid om van het horen af te zien indien de klacht kennelijk ongegrond is. Horen in dat soort gevallen zal veelal weinig meer kunnen toevoegen en zal veelal niet opwegen tegen de daarmee gemoeide bestuurslasten."

5. Europees Sociaal Handvest

Artikel 13

"Ten einde de onbelemmerde uitoefening van het recht op sociale en geneeskundige bijstand te waarborgen, verbinden de Overeenkomstsluitende Partijen zich:

1. te waarborgen dat een ieder die geen toereikende inkomsten heeft en niet in staat is zulke inkomsten door eigen inspanning of met andere middelen te verwerven, in het bijzonder door uitkeringen krachtens een stelsel van sociale zekerheid voldoende bijstand verkrijgt en in geval van ziekte de voor zijn toestand vereiste verzorging geniet;
2. te waarborgen dat personen die zulk een bijstand ontvangen, niet om die reden een vermindering van hun politieke of sociale rechten ondergaan;
3. te bepalen, dat een ieder van bevoegde openbare of particuliere diensten de voorlichting en persoonlijke bijstand ontvangt die nodig zijn om zijn persoonlijke nood of die van zijn gezin te voorkomen, weg te nemen of te lenigen;
4. de bepalingen sub 1, 2 en 3 van dit artikel, op onderdanen van andere Overeenkomstsluitende Partijen die wettig binnen hun grondgebied verblijven, toe te passen op gelijke wijze als op hun eigen onderdanen, in overeenstemming met hun verplichtingen krachtens het Europese Verdrag betreffende sociale en medische bijstand, op 11 december 1953 te Parijs ondertekend."